

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3063/2015. (IV. 10.) AB VÉGZÉSE**alkotmányjogi panasz visszautasításáról**

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

végzést:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Gfv.VII.30.296/2013/6. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

Indokolás

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője útján – az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-ára hivatkozva – kérte a Kúria Gfv.VII.30.296/2013/6. számú végzése (amely az alapügyben eljárt Szegedi Törvényszéken 2.Fpkh.06-12-000008. számon folyt eljárásban a Szegedi Ítéltábla Fpkhf.IV.30.069/2013/2. számú jogerős végzését hagyja helyben) alaptörvény-ellenességének megállapítását és annak megsemmisítését.
- [2] Az alkotmányjogi panasz benyújtására okot adó ügyben – a főtítkári hiánypótlásra való felhívás teljesítését követően – az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jog sérelmére hivatkozott, továbbá – véleménye szerint – sérült az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamiság elvének részét képező jobbiztonság követelménye.
- [3] Ennek oka az, hogy nézete szerint nem a törvényes bírói fórum járt el az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügyben. Előadta, hogy a felszámolási eljárásban eredetileg a Bács-Kiskun Megyei Bíróság járt el ügyében. Véleménye szerint mivel „az adós céggel szemben felszámolási eljárás elrendelésére az akkor hatályos jogszabályi rendelkezések szerint nem volt kizárólagos illetékessége” a Bács-Kiskun Megyei Bíróságnak, „ezáltal hatásköre” sem volt az ügy elbírálására. Álláspontja szerint a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban Pp.) 28. §-a és a 43. § (1) bekezdése alapján az eljáró bíróságnak az egész eljárás alatt vizsgálnia kell a hatáskör és illetékesség hiányát, ám ez az ügyében nem történt meg. Ez utóbbi tény kapcsán hivatkozott az Abtv. 29. §-a szerinti „a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség” fennállására, mivel a Kúria kizárólag a Pp. 275. § (2) bekezdése és a csődeljárásról és a felszámolási eljárás-

ról szóló 1991. évi XLIX. törvény 6. § (3) bekezdéseinek keretei között vizsgálta felülvizsgálati kérelmét. Az alaptörvény-ellenesség igazolásául az indítványozó az Alkotmánybíróságnak a tisztességes eljárásra, valamint a jogbiztonság követelményére vonatkozó korábbi gyakorlatára is hivatkozik.

- [4] 2. Az Alkotmánybíróság elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának formai feltételeit vizsgálta. Ennek során megállapította, hogy az indítványozó határidőben benyújtott alkotmányjogi panasz a befogadhatóság formai feltételeinek megfelelő.
- [5] 3. Az Alkotmánybíróság a befogadhatóság formai feltételeinek vizsgálatát követően az alkotmányjogi panasz tartalmi követelményeit vizsgálta. Ennek során az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján mérlegelési jogkörben eljárva megállapította, hogy az indítvány befogadhatóságának tartalmi feltételei – így az Abtv. 27. § a) pontja és 29. §-a szerinti feltételek – az adott ügyben nem állnak fenn.
- [6] Az Abtv. 27. § a) pontja értelmében az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírói eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti.
- [7] Az Abtv. 29. §-a alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [8] 3.1. A tisztességes eljáráshoz való jog részét képező törvényes bíróhoz való jog alaptörvényi tartalmát a 36/2013. (XII. 5.) AB határozat a következőképpen határozta meg az Országos Bírói Hivatal (a továbbiakban: OBH) elnökének ügyáthelyezési hatáskörével kapcsolatban. „Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése és az Egyezmény 6. Cikk 1. pontja értelmében mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyét a törvény által felállított bíróság bírálja el. A törvény által felállított bíróságra vonatkozó követelmény magában foglalja a törvényes bíróhoz való jogot, vagyis azt, hogy egy konkrét ügyben az eljárási törvényekben megállapított általános hatásköri és illetékességi szabályok szerint irányadó bírói fórum (bíró) járjon el. Ezt az alkotmányos elvet a Bszi. az Alapelvek között úgy fogalmazza meg, hogy senki sem vonható el törvényes bírójától [8. § (1) bekezdése]. A törvény által rendelt bíró pedig az eljárási szabályok szerint a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságon működő, előre megállapított ügyelosztási rend alapján kijelölt bíró [8. § (2) bekezdés]. A törvényes bíró

tehat: a törvényben előre meghatározott hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságon működő, előre megállapított ügyelosztási rend szerint kijelölt bíró. Az ügyelosztási rendet az objektivitás és a személytelenség biztosítása, az önkényesség kizárása érdekében előző évben állapítja meg a bíróság elnöke, amely a tárgyévben kizárólag szolgálati érdekből vagy a bíróság működését érintő fontos okból módosítható [9. § (1) bekezdés]. Ebből következik, hogy a bíró és az ügy egymáshoz rendelése alkotmányosan csak előre meghatározott, általános szabályok alkalmazásával objektív alapokon történhet”.

- [9] Az Alkotmánybíróság a 993/B/2008. AB határozatában hangsúlyozta, hogy „a »törvényes bírótól való elvonás tilalma« [...] – az önkényes ügyelosztási renddel szemben – az eljárás résztvevőit megillető biztosíték, aminek csak egyik eleme a Bszi. szabályaira épülő szolgálati beosztás szisztémája. Annak megítélésekor, hogy a konkrét ügyben ki tekinthető törvényes bírónak, ugyanilyen súllyal jönnek számításba – többek között – az eljárási törvénynek a hatáskörre, illetékességre, a jogorvoslati rendre és a tisztességes eljárás követelményének biztosítására vonatkozó további rendelkezései. Az pedig éppen a törvény előtti egyenlőség érvényesülését szolgálja, hogy az említett jogszabályok mindenki számára olyan bíró közreműködését garantálják, akitől az ügy tárgyilagos megítélése nyilvánvalóan elvárható.” (ABH 2009, 2352, 2354–2355.)
- [10] Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben megállapította: a törvényes bíróhoz való jog garanciális szabályai alóli kivétel volt az indítványokkal támadott, az OBH elnökének – a Bszi.-ben és a Be.-ben – biztosított lehetőség az ügyek áthelyezésére. A sérelmezett rendelkezések szerint az ügyek áthelyezése ugyan kivételesen történhetett, azonban sarkalatos törvény nem állapította meg ennek feltételeit. A jogalkotó nem határozta meg az áthelyezés szempontjait sem. Ennek eredményeként az ügyek áthelyezése – a vizsgált rendelkezések értelmében – a konkrét ügy ismeretében, az eljáró bíróság és/vagy a legfőbb ügyész indítványára (a kijelölt bíróság és a legfőbb ügyész véleménye birtokában) teljesen az OBH elnökének szabad belátásán múlt. Nem változtat ezen a tényen az sem, hogy az OBH elnöke a bíróságok leterheltségére figyelemmel több bíróság véleményét is beszerezte a kijelölés – illetőleg esetlegesen bírókirendelés lehetősége – céljából, a már elkészült és később 3/2012. (II. 20.) OBH Elnöki ajánlasként kiadott – az alkotmánybírósági eljárás alapjául szolgáló ügyekben hozott határozatok idején még nem ismert – szempontok szerint járt el, figyelemmel volt a bíróságok aktuális munkaterhére és a kijelölésre a kiválasztott bíróság véleményének ismeretében került sor. Az eljáró bíróságnak az OBH elnöke saját mérlegelésén alapuló kijelölése azonban így az Alaptörvénynek a tisztességes eljárás követelményét megfogalmazó XXVIII. cikke (1) bekezdéséből következő, a törvényes bíróhoz való jog sérelmét

eredményezte, mivel a jogi szabályozás a pártatlan bírászkodás ún. objektív tesztjének nem felelt meg.” {Indokolás [32]–[34]}.

- [11] A fentiek alapján tehát a törvényes bíróhoz való jog korlátozása, illetve sérelme elsősorban azokban az esetekben merülhet fel, amelyekben a bírósági szervezetrendszeren kívüli döntés eredményezi azt a helyzetet, hogy egy konkrét ügyben nem az eljárási törvényekben megállapított általános hatásköri és illetékességi szabályok szerint irányadó bírói fórum (bíró) jár el. A jelen ügyben azonban ez nem merült fel, mivel annak megítélése, hogy egy polgári ügyre valamely bíróság kizárólagosan illetékes-e, illetve ennek esetleges hiánya egyben a hatáskör hiányát is jelenti – főszabály szerint – önálló jogértelmezési kérdésnek minősül.
- [12] 3.2. Az Alkotmánybíróság az indítvánnyal összefüggésben ismételten rámutat arra: az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú felülvizsgálatára van jogköre, a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség esetén. A bírói döntés irányának, önmagában a bírósági joggyakorlat tartalmának (annak, hogy a rendes bíróságok egy-egy tényt miként értékelték), valamint a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírlatára azonban nem rendelkezik hatáskörrel. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírlati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {elsőként lásd: 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; ezt követően megerősítette: 3065/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [5]; 3391/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [25]; 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]}. A bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz így nem tekinthető hagyományos értelemben vett jogorvoslatnak, ugyanis az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is kizárólag az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat oltalmazza {erről lásd: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]–[15]}.
- [13] Az Alkotmánybíróság a fentiekben kifejtettek mellett rámutat arra is, hogy a támadott bírói döntés tárgya a hitelezői kifogás elbírálása volt. E kifogás pedig arra irányult, hogy a bíróság állapítsa meg: a felszámoló a felszámolási eljárás szabályait súlyosan megsértette az egyik hitelező igényének nyilván tartásba vételével és kielégítésével. A Kúria döntésének ezért nem volt tárgya – és nem is lehetett tárgya – az a kérdés, hogy a felszámolást elrendelő bíróságnak fennállt-e az illetékessége. Következésképpen a Kúria alkotmányjogi panasszal támadott döntése és a hivatkozott alapvető jog között még akkor sem lehetne megállapítani az alkotmányjogi összefüggést, ha a felszámolást

elrendelő bíróság eljárása – az Alkotmánybíróság fentiekben bemutatott gyakorlat szerint – a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmének lehetőségét valóban felvetné.

- [14] Mindezek alapján az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz e tekintetben nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt feltételeknek, mivel az Alkotmánybíróság nem veheti át az igazságszolgáltatás szerepét és nem jogosult egy kizárólag a rendesbírósági szervezetrendszer hatáskörébe tartozó ügyben további jogorvoslati fórumként eljárni. Minderre tekintettel az Alkotmánybíróság az indítványt – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján – a tisztességes eljáráshoz való jog tekintetében visszautasította.
- [15] 3.3. Az indítványozó szerint sérült az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamiság elvének részét képező jogbiztonság elve is azáltal, hogy nem törvényes bírói fórum járt el az alapügy megindulásakor.
- [16] Az Alkotmánybíróság gyakorlatában Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése a jogállamiság klauzulára csak kivételesen, a visszaható hatályú jogalkotás és jogalkalmazás, valamint a kellő felkészülési idő hiánya esetén lehet hivatkozni alkotmányjogi panasz eljárásban. {3062/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indoklás [86]–[91], 3041/2014. (III. 13.) AB végzés, Indoklás [22] 3035/2015. (II. 20.) AB végzés Indoklás [27]}. Tekintettel arra, hogy alkotmányjogi panasz a jogállami jogbiztonság sérelmére önmagában nem alapítható, az Alkotmánybíróság az indítványt ebben a részében is visszautasította az Ügyrend 30. § (2) bekezdés h) pontja alapján.

Budapest, 2015. március 30.

Dr. Kiss László s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1346/2014.

